

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
سازمان اسناد و کتابخانه ملی

فروغ

پژوهشگاه ۷۷

باستان‌شناسی برای مردم

باستان‌شناسی برای مردم
(عضو هیئت علمی دانشگاه نیشابور)

لیلا پاپلی یزدی
مریم دژم خوی
مریم نعیمی
آرمان مسعودی

عنوان و نام پدیدآور

باستانشناسی چهل تکه: مجموعه‌ای برای مردم / مولفان عمران گاراژیان... و دیگران.]

مشخصات نشر

اصفهان: پارس ضیاء، علم آفرین ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری

۱۷۲ص: مصور.

فروست

پژوهشگاه ۷۷

شابک

۸۰۰۰۰ ریال ۶-۳-۹۲۵۸۵-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی

فیبا

یادداشت

مولفان عمران گاراژیان، لایلا پاپلی یزدی، مریم دژم خوی، مریم

نعیمی، آرمان مسعودی.

یادداشت

کتابنامه: ص. [۱۶۴] - ۱۷۰.

موضوع

باستان شناسی

شناسه افزوده

گاراژیان، عمران، ۱۳۴۶ -

رده بندی کنگره

۱۷۱۳۹۳/ب/۱۶۵ CC

رده بندی دیویی

۹۳۰/۱

شماره کتابشناسی ملی

۳۵۳۱۸۶۵

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

باستان شناسی چهل تکه

تألیف: عمران گاراژیان، لایلا پاپلی یزدی

مریم دژم خوی، مریم نعیمی، آرمان مسعودی.

طراحی جلد: صالح تسیحی

گرافیک: صدیقه عسگری

صفحه آرا: مرضیه چاجی

طرح بسم ا...: ژاله بیگدلی

نوبت چاپ: چاپ اول/۱۳۹۳/قطع وزیری/۱۰۰۰ نسخه

ناشر: انتشارات پارس ضیاء، ناشر همکار: انتشارات پاپلی

شابک: ۶-۳-۹۲۵۸۵-۶۰۰-۹۷۸

نظارت بر چاپ: دفتر خدمات کتاب و نشر، ۰۳۱-۳۲۲۰۴۷۲۴

لیتوگرافی متن: کوثر، لیتوگرافی رنگی: طاهیا

چاپ متن: فرزنانگان، چاپ رنگی: ملت، صحافی: سپاهان

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

فهرست

به جای مقدمه: ضرورت تألیف کتاب پیش گفتار: کی و از کجا؟

فصل نخست: باستان‌شناسی و مردم

مریم نعیمی و آرمان مسعودی.

- پیش‌درآمد
۱۴ گنج، طلسم، اژدها و... و باستان‌شناس
۱۷ گذشته‌ها گذشته است؟
۱۹ از شکوه گذشته تا شناخت فرهنگ انسان
۲۵ جهانگردی و درآمدزایی اقتصادی آثار باستانی
۲۷ از میراث فرهنگی تا میراث منفی و رابطه‌ی آن با باستان‌شناسی
۳۳ مقصر کیست؟ مردم ایران چگونه به باستان‌شناسی می‌نگرند؟

فصل دوم: باستان‌شناسی کی و کجا؟

عمران گاراژیان

- ۳۷ گام به گام.....
۴۳ آغاز باستان‌شناسی و دو مرد آغازگر: تامسن - ورساله
۴۹ ابتدا تاریخ بود و بعد... پیش از تاریخ پدید آمد

فصل سوم: انسان فرهنگ‌مند می‌شود

لیلا پاپلی یزدی و مریم دژم‌خوی

- ۵۳ داستان انسان و دست‌ساخته‌هایش
۶۰ بیرون از آفریقا هم جهانی است!
۶۷ ما پدید می‌آییم
۶۹ آدمی و ابزارهایش
۷۰ فرهنگ و باستان‌شناسان
۷۰ یک سفر
۷۲ فرهنگ از نگاه باستان‌شناس
۷۴ تغییرات فرهنگی
۷۴ طبقه‌بندی

۷۵	حدود ۳۰ سال پیش، فضای داخلی یک خانه
۷۶	یک خانه امروزی
۷۷	فناوری
۷۸	زیست محیط
۷۸	فرهنگ و زندگی
۷۹	انسان، فرهنگ و زندگی
۷۹	پنج هزار سال پیش، شهری در جنوب شرق ایران، یک روز صبح
۸۲	عصر همان روز، گورستان
۸۳	روستایی نزدیک شهر
۸۴	ما در جستجوی زندگی

فصل چهارم: انسان، چیزها و باستان‌شناسان

۸۵	مقدمه
۸۹	دوره‌ها و مبانی آن در باستان‌شناسی
۹۰	پارینه‌سنگی یا همان گردآوری غذا
۹۷	نوسنگی یا تولید غذا
۱۰۳	شهرها و شهرنشینی
۱۱۰	امپراتوری‌ها
۱۱۹	باستان‌شناسان چگونه کاوش می‌کنند؟
۱۲۵	قلعه‌ی خان نمونه‌ای برای کاوش
۱۳۴	باستان‌شناسان چرا کاوش می‌کنند؟

عمران گاراژیان، مریم دزم‌خوی، لیلا پایلی یزدی، مریم نعیمی و آرمان مسعودی

فصل پنجم: تکه‌های چهل گانه

۱۴۲	تکه‌های چهل گانه
	فهرست تصویرها و مأخذ آنها
۱۶۴	منابع و مأخذ

ضرورت تألیف کتاب

«لباس نői چهل تکه ی باستان شناسی»

همه ی ما «چهل تکه» را می شناسیم؛ پارچه های رنگارنگ و گاه کهنه و غیرقابل استفاده ای که مادران این سرزمین آنها را کنار هم می گذارند و پتو و لباس های نو درست می کنند. شاید خیلی از ما تجربه ی شیرین گرم شدن کنار یک کرسی و زیر یک لحاف چهل تکه را داشته باشیم؛ تجربه ای که جایی در ذهن مان باقی مانده است. چهل تکه یک جور هنر عام است؛ هنری که معمولاً زن ها در خانه آن را می آفرینند؛ پارچه های کهنه را با سلیقه جمع می کنند، یا سرقیچی های خیاطی را کناری می گذارند برای دوختن چهل تکه های رنگارنگ...

باستان شناسی دانشی متکثر است؛ بدین معنا که شاید از چندین شاخه و زیر شاخه ی متنوع و پویا تشکیل شده باشد و به تعبیری می توان آن را دانشی چهل تکه معرفی کرد. «چهل تکه ای» که باستان شناسان از کنار هم نهادن مطالعات موزه ای، قوم شناسی، گیاه شناسی، جانور شناسی، انسان شناسی و... می سازند و در نهایت، روایتی را از آنچه در گذشته بوده، ارائه می دهند. با این حال، این چهل تکه نیز تاریخچه ای دارد که با نگاهی به آن می توان دریافت که باستان شناسی حاصل انقلاب صنعتی است - یا حتی قبل از آن به سبب شیرینی خاطره ی کشف قاره ی آمریکا و سرزمین های جدید - بدین شرح که گروهی از کاوشگران دنیای ناشناخته در گوشه و کنار دنیا به جستجو پرداختند. گذشته هم مورد علاقه ی آنان بود و در راستای آن، عتیقه جویی، مجموعه داری و در نهایت باستان شناسی شکل گرفت. باستان شناسی نیز مانند بسیاری از موارد دیگر، پس از انقلاب صنعتی به ایران وارد شد، البته با تفاوت هایی. اصولاً وارد کردن چیزهایی مانند خودرو، قطار و... متناسب با نیازهای جامعه است و اغلب برای یک کالای وارداتی، معرفی و شیوه ی استفاده از آن هم رایج می شود. اما باستان شناسی چنین نبود. شاید بتوان گفت در اثر استقبال از فعالیت های عتیقه جویی و سپس اکتشاف های باستان شناسی - که با اکتشاف های منابع نفتی همراه بود -

بدون ارزیابی و حتی هدف مشخص، باستان‌شناسی وارد ایران شد. رشته‌ی باستان‌شناسی نیز در مراکز آموزشی یا همان دانشگاه‌های اولیه، به منظور نظارت بر فعالیت‌های خارجی‌ان در زمینه‌ی عتیقه‌جویی و اکتشاف‌های باستان‌شناختی در زمان پهلوی اول شکل گرفت.

گروه ما «گپ‌اند»^۱ که اساساً برای تعامل با متخصصان و غیر متخصصان جامعه شکل گرفت، پس از ده‌ها جلسه گفتگو و تبادل نظر درباره‌ی باستان‌شناسی و آسیب‌شناسی تعامل آن با جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کنیم، نتیجه گرفت با این که بیش از ۱۰۰ سال از عمر این رشته در ایران می‌گذرد، همچنان در میان مردم کاملاً ناشناخته است تا جایی که باستان‌شناسان در نگاه مردم همان جستجوگران گنجینه‌ها پنداشته می‌شوند. تا این زمان مخاطبان روایت‌های باستان‌شناسان تنها همکاران‌شان بوده‌اند. گزارش‌هایی طولانی و اغلب پر از اصطلاحات تخصصی و نمودارهای پر عدد که تنها برای ارائه در کنفرانس‌های بسیار تخصصی به کار می‌آیند. در این میان، افرادی که بتوانند گزارش‌ها را به زبانی ساده بیان کنند، بسیار محدود بوده‌اند. بنابراین، گپ‌اند بر آن شد که از باستان‌شناسی برج عاج‌نشینی دوری کند و به سبب حس تعهدی که نسبت به جامعه‌ی معاصر دارد، به فکر نگارش «چهل تکه» باستان‌شناسی افتاد.

کتاب حاضر را می‌توان گامی برای پرکردن فاصله‌ی میان مردم و باستان‌شناسی دانست. در این کتاب افزون بر ارائه‌ی باستان‌شناسی به زبان ساده، به دغدغه‌هایی نظیر نسبت باستان‌شناس و مردم نیز پرداخته شده است. سعی کردیم صدای مردم را نیز بشنویم و نگاه‌شان به باستان‌شناسی را در کتاب منعکس کنیم. ما گپ‌انده‌ی‌ها از زندگانی متعهدانه‌ای می‌گوییم که به محیط فکری و اجتماعی‌ای که در آن ساکن هستیم، ارج می‌نهد. چهل تکه گامی کوچک در این مسیر است.